

МАСШТАБНЕ РОЗКРАДАННЯ ІЗ ЗОВНІШНЬОПОЛІТИЧНИМ ПІДТЕКСТОМ (СПРАВА КИЇВСЬКОГО ЗАВОДУ ШАМΠΑНСЬКИХ ВИН 1952-1953 РР.)

ЯРМИШ Олександр Назарович - доктор юридичних наук, професор, професор кафедри теорії та історії держави і права Національної академії Служби безпеки України, заслужений юрист України

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-4811-4520>

ГРЕЧЕНКО Володимир Анатолійович - доктор історичних наук, професор, провідний науковий співробітник Науково-дослідної лабораторії з проблем правозастосування і міжнародної співпраці Навчально-наукового інституту №5, Харківського національного університету внутрішніх справ, заслужений працівник освіти України

ORCID: <http://orcid.org/0000-0002-6046-017>

УДК 343.9:[343.37+343.55](477)«195»

DOI: <https://doi.org/10.71404/EP.2026.1.8>

Досліджено одну з найрезонансніших кримінальних справ початку 1950-х років, пов'язану із систематичними масштабними розкраданнями на Київському заводі шампанських вин та Київській виробничо-збутовій базі Укршампанкомбінату. Наведені в статті факти свідчать про значні зловживання та інші правопорушення на вказаних підприємствах. Їхні керівники та співробітники використовували зі злочинною метою своє службове становище, застосовуючи цілий арсенал шахрайських засобів, кругову поруку, сподіваючись на безкарність, жили не за кошатами. Вони розробили злочинську схему, за допомогою якої розкрадали коньячний спирт, що поставлявся з Болгарії та Румунії. Суть схеми полягала в спеціальному заниженні міцності спирту, що надходив з цих країн (у цьому випадку на 4 градуси), та применшенні його кількості, хоча партнери з вказаних держав поставляли його навіть більше, ніж було вказано в документах. Необхідно підкреслити, що вищевикладені факти свідчать про презирливе ставлення вказаних радянських "діячів економіки" до своїх "менших братів" з соціалістичного табору, їхню віру, що оскільки вони представники "старшого брата", то можуть наживатися за рахунок навіть дружніх зарубіжних країн. Це було наднахабством, зухвальством, цинічним розумінням "пролетарського інтернаціоналізму", який, як

вони вважали, можна використати для того, щоб набити свою кишеню. "Товариші" з СРСР вірили у свою безкарність і перевагу. Цей випадок є достатньо переконливим прикладом міждержавних стосунків усередині соціалістичного табору, де не було рівності та справедливості, а були радянські "пани" та їхні "холопи" з країн Східної Європи. Ці факти відкидають міти російської пропаганди про «порядок», який буцімто був у державі за часів правління Сталіна.

Ключові слова: Україна, початок 1950-х років, зловживання, розкрадання, Київський завод шампанських вин, коньячний спирт.

Постановка проблеми

Економічна злочинність в СРСР була системною проблемою, породженою плановою економікою, дефіцитом товарів і відсутністю стимулів, що призводило до тіньової економіки (спекуляція, "чорний ринок"), корупції, розкрадання державного майна та "нетрудових доходів" (наприклад, кустарне виробництво). Радянська влада намагалася боротися з цими явищами, але навіть в умовах репресивного сталінського тоталітарного режиму малоефективно в силу вищевказаних причин, закладених самою природою соціалізму. Одним з частих проявів економічної злочинності у вказаний період було розкрадан-

ня державного майна шляхом використання службового становища для отримання доступу до товарів та ресурсів, у цьому випадку - до коньячного спирту. Справа Київського заводу шампанських вин була достатньо типовою для цього прояву злочинності, але, разом з тим, у ній були свої особливості, породжені злочинною «хитромудрістю» місцевих ділків. Справа є повчальною з точки зору протидії проявам економічної злочинності і для нищівної діяльності правоохоронних органів.

Стан дослідження проблеми

Загальна характеристика криміногенної ситуації в Українській РСР на початку 1950-х років та протидія економічній злочинності міститься в дисертаціях С.А. Саблука [1], М.М. Геруса [2], монографії авторів цих рядків [3]. Ця стаття є також продовженням та конкретизацією попередніх досліджень цих же авторів [4, 5, 6,7]. Проте до цієї публікації матеріали справи Київського заводу шампанських вин 1952-1953 рр. ніде не оприлюднювалися та не аналізувалися. Ця справа віднайдена авторами в Центральному державному архіві громадських об'єднань та української (ЦДАГОУ, Ф.1. Оп 24. Спр. 2811).

Наукова новизна дослідження

Уперше досліджено основні аспекти кримінальної справи, пов'язаної з діяльністю Київського заводу шампанських вин та винбази, зловживаннями та іншими правопорушеннями на цих підприємствах, виявлено прийоми, які використовували їхні очільники для розкрадань державної власності, що належала не тільки СРСР, а й іншим країнам «народної демократії»: Румунії та Болгарії. Показано, якою була реакція тогочасної влади щодо злочинної діяльності ділків з вказаних установ. Додовнено матеріали про причини економічної злочинності в СРСР на початку 1950-х рр.

Мета та завдання дослідження

Показати на прикладі справи Київського заводу шампанських вин (1952-1953 рр.) прояв економічної злочинності в умовах сталінського тоталітарного режиму. Ця мета конкретизується в таких завданнях:

- розкрити сутність справи Київського заводу шампанських вин;

- проаналізувати, яким чином здійснювалися розкрадання на цьому та споріднених йому підприємствах;

- висвітлити, які заходи були вжиті керівництвом міста і республіки щодо розслідування та фігурантів цієї справи.

Виклад основного матеріалу

Справа про правопорушення на Київському заводі шампанських вин, яка стала розслідуватися в кінці 1952 р., почалася, як це часто було за сталінських часів, з анонімного листа, який надійшов до Міністерства держбезпеки УРСР, де повідомлялося про зловживання на Київській винбазі Укршампанкомбінату і що на базі створені умови, які сприяють розкраданням. Міністерство держбезпеки УРСР підготувало спеціальне повідомлення до ЦК компартії України, де була викладена суть вказаного анонімного листа. Але тоді конкретні факти розкрадань встановити не вдалося (що, з нашої точки зору, досить дивно). Відділ легкої промисловості ЦК КП України не був задоволений цим повідомленням і доручив начальнику Київської міжобласної групи Держконтролю СРСР по підприємствах і організаціях Міністерства харчової промисловості І. Чепурному провести на базі документальну ревізію. Одночасно Київському міському КП України було доручено перевірити господарську діяльність бази і Київського заводу шампанських вин. Проведеною перевіркою було встановлено, що на Київській виробничо-збутовій базі та Київському заводі шампанських вин Укршампанкомбінату ще в 1950 році були створені невраховані резерви коньячного спирту шляхом заниження його міцності до 4° при надходженні з Румунії і Болгарії. Станом на 1 грудня 1952 року було виявлено таких неврахованих резервів коньячного спирту 12 677 л на суму 407,4 тисяч рублів, з яких 6875 л на суму 224,5 тисяч рублів були створені за рахунок заниження міцності спирту, що надійшов з Румунії, і 4302 л на суму 135,7 тисяч рублів за рахунок заниження міцності спирту, який надійшов з Болгарії. Крім того, не було доплачено Болгарії 148,2 тисяч рублів за втрати спирту при перевезенні, які за умовами поставки повинен оплачувати отримувач [8, арк.5].

У складанні фіктивних документів на прийом коньячного спирту брали участь директор заводу шампанських вин О.М. Ануфрієв, директор виробничо-збутової бази Укршампанкомбінату Р.Я. Лейкін, працівники бюро товарної експертизи І.С. Штефель і Грінфельд, а також співробітники лабораторії органічної хімії Київського інституту харчової промисловості імені Мікояна на чолі з доцентом С.М. Будницьким. За роботи з аналізу і за експертизи базою і заводом було сплачено 77 000 рублів, у тому числі виплачено інституту за аналізу 25 000 рублів, з яких доцент Будницький отримав 16 000 рублів. До речі, доцент провідного вишу в ці роки заробляв 2000 руб. на місяць, а міністр УРСР у середньому 3300 [9]. Неважко підрахувати, що за ці аналізи Будницький отримав 8-ми місячну зарплату, що було дуже значним показником, і міг купити автомобіль "Победа".

На підставі фіктивних документів директор бази Лейкін і директор заводу Ануфрієв подали претензію через арбітраж при Раді міністрів РФ до Експортхлібу за недостачу коньячного спирту, який надійшов з Румунії, на суму 241,7 тисяч рублів. Арбітраж задовольнив претензію, у той час як поставальник сумлінно вказував у документах як міцність, так і загальну кількість спирту, а в окремих випадках відвантажував навіть більше спирту, ніж вказувалося в супровідних документах [8, арк.5].

У довідці Міністерства держбезпеки УРСР за підписом заступника міністра К. Руденка, спрямованій в Секретаріат ЦК КП України відзначалося, що підбір і розстановка кадрів на Київському заводі шампанських вин проводилися з ознаками приятельських стосунків і родинних зв'язків, чим створювались сприятливі умови для великих розкрадань державної власності. Наприклад, секретар винбази Шторгарт була сестрою начальника цеха Заграничного.

Порядок інвентаризації порушувався, на винбазі проводилось необґрунтоване списання продукції, недостачі вин і виноматеріалів систематично у звітах не показувалися, чим створювалися умови для розбазарювання і розкрадання продукції. Станом на 1 жовтня 1952 року було виявлено незаконних списань на 134 000 рублів, також була встанов-

лена значна кількість неврахованого вина та винопродуктів і спирту [8, арк.11].

Багато керівних працівників жили явно не лише на одну зарплату, не за коштами. Так, директор винбази Лейкін мав у місті Києві дві квартири [8, арк.14].

Необхідні складські приміщення на заводі і базі були відсутні. Тисячі бочок вина зберігалися під відкритим небом, що давало можливість списувати понаднормативну кількість вина як природні збитки. Керівництво бази намагалося не допускати на матеріально відповідальні посади нових працівників [8, арк.15].

Створенню неврахованих прихованих резервів імпортованих коньячних спиртів на винбазі і заводі шампанських вин сприяли також «помилкові методи» керівництва. До операцій по прийому, зберіганню і відбору проб допускалися некомпетентні особи. Їм давався неправильний інструктаж, контрольні аналізи не проводилися, інвентаризація товарно-матеріальних цінностей проводилась несвоєчасно і неякісно, облік відібраних проб і проведених аналізів був запущений [8, арк.17].

Комбінатом шампанських вин України в 1950-1952 рр. на Київському заводі шампанських вин та винбазі проводилися відомчі ревізії, але ніяких зловживань встановлено не було, відзначено було лише деякі порушення фінансової дисципліни та положень з обліку [8, арк.44]. Це був очікуваний результат, бо керівництво комбінату, як видно з результатів цих ревізій, не бажало чіпати "своїх" і проводило ревізії формально.

Але в системі самого шампанкомбінату України були відзначені суттєві недоліки, пов'язані з плінністю кадрів, що істотно впливало на результати роботи. Так, із 62 осіб керівних працівників, які входили в номенклатуру директора комбінату, лише за 1951 рік і два місяці 1952 року було звільнено 39 осіб, з них 12 осіб, як такі, що скомпрометували себе і «не викликали політичної довіри». Наводилися кілька прикладів: такий важливий підрозділ, як відділ сільського господарства, очолював Б. І. Литвак - син румунського фабриканта, що в ті часи вважалося компрометуючою обставиною. Інспектор з кадрів, вона ж секретар первинної парторганізації заводу, Таран не надала комісії осо-

бову справу Литвака . За її словами, Литвак, працюючи начальником відділу комбінату, протягом року не був прописаний в місті Києві, оскільки органи міліції відмовляли йому в прописці і лише завдяки неодноразовому наполяганню керівництва комбінату, Литвак був тимчасово прописаний. Директор комбінату Приходько добився встановлення Литваку персонального окладу і надав йому квартиру в новозбудованому житловому будинку. Далі - Харченко - інженер-будівельник, який у період німецько-радянської війни залишався на окупованій території директором Київського винзаводу. Харченко був звільнений як такий, що не викликав політичної довіри. Фінкенштейн - головний механік комбінату, до вступу на комбінат працював в Укрголовзапспирті, де використовував своє службове становище з корисливою метою. На комбінаті також допускав зловживання. Так, виїжджаючи в серпні 1951 року у відрядження з питання отримання апарата з наклейки вин, замість трьох-чотирьох днів знаходився в Ялті ("Масандра") 28 днів. (Такому зловживанню, без сумніву, заздрили увсі працівники комбінату, та й перевіряючі: все-таки 28 днів у Ялті в серпні!). Сілецький - раніше працював в Укрголоввино, був звільнений, як такий, що не викликав довіри, як нечесний. За період роботи на комбінаті показав себе теж нечесним працівником, але залишався начальником постачання і збуту шампанкомбінату, тобто знаходився на дуже "тепленькій" посаді, що створювало сприятливі можливості до масштабних зловживань [8, арк.59].

До друкування партійних й інших таємних документів допускалася громадянка Пекар, яка офіційними органами до таємної переписки не була допущена. Пекар під час роботи виявляла грубість, нетактичне ставлення до співробітників, про що неодноразово ставили до відома директора, але він на ці сигнали не реагував, брав її під свій захист і надав їй житлову площу.

Серйозні недоліки в підборі та розставленні кадрів також були виявлені на Київській винбазі, де мала місце ситуація, коли призначали працівників без відповідної перевірки, які не відповідали посадам, що обіймали, за своїм загальноосвітнім рівнем і кваліфікацією. Ці недоліки в кадровому питанні

впливали на виробничу діяльність комбінату і створювали сприятливі умови для розкрадання соціалістичної власності [8, арк.60].

План по комбінату шампанських вин за 1951 рік був виконаний лише на 78%, фонд зарплати складав 102,1 % до плану при середньорічному виробітку одного працівника порівняно з планом 56,5%. У той же час було виплачено премій інженерно-технічним працівникам і службовцям 295 000 рублів. Керівництво комбінату намагалося пояснити це об'єктивними причинами, які не залежали від комбінату, але таке пояснення перевіряючі з комісії ЦК КПУ не вважали правильним. Недостача і розкрадання по комбінату склали 860 000 рублів, з них за 1951 рік 713 000 рублів [8, арк.61].

Про недоліки в обліку винматеріалів, як відзначала ця ж комісія, свідчило і те, що на підприємствах комбінату були випадки відсутності технохімічного контролю, внаслідок чого вина, які надходили на виробництво, так і ті, що випускалися з виробництва, аналізам не піддавалися і контроль за їхніми кондиціями та якістю не здійснювався. Існувала також порочна практика списання втрат за гранично допустимими нормами, а не за фактичними. Такі списання, а також відсутність технохімічного контролю створили повну свободу для розкрадань дороговартісної сировини і продукції. З наданих матеріалів по фактичним втратам при обробці виноградних вин і співставлення їх з плановими втратами випливало, що по шампанкомбінату в цілому планові втрати були завищені. Наприклад, встановлені планові втрати були 2,73%, а фактичні втрати 2,2%. Тобто було завищення на чверть, але, незважаючи на завищення планових втрат по шампанкомбінату в цілому по окремих групах високих сортів вин, було перевищення фактичних втрат проти планових. Зокрема, по Київській винбазі серед міцних, марочних вин, пляшкові планові втрати склали 2,3%, а фактичні 2,86%, а серед десертних, марочних вин пляшкові планові втрати склали 2,3%, а фактичні - 3,17% [8, арк.69]. Станом на 1 жовтня 1952 року було виявлено списань на фіктивні втрати більше 19 000 л вина на суму 134 000 рублів [8, арк.18].

Директор шампанкомбінату України Приходько намагався перекласти вину за

недоліки на місцеві райкоми компартії України, досить різко критикуючи їхню роботу [8, арк.63]. Це було його великою тактичною помилкою, він замахнувся на “свята святих”, - органи компартії, причому не на якийсь один, а на кілька, чого пробачити йому не могли. Його звинуватили в «притупленні політичної пильності» і в тому, що він не працює, як треба, з апаратом комбінату [8, арк.18].

У вищезгаданій довідці комісії відзначалося, що Подільський райком партії м. Києва не цікавився господарською діяльністю і роботою партійних організацій винбази і заводу шампанських вин і не перевіряв стан підбору і розставлення кадрів на цих підприємствах [8, арк.18].

Слід відзначити, що Подільський райком компартії в цей час був, як кажуть, “на слуху”. Фактично синхронно з справою заводу шампанських вин (дещо раніше) уже в суді розглядалася справа Подільського райхарчоторгу, де висувалися прямі звинувачення проти керівництва райкому. Колишній директор райхарчоторгу Єременко заявив, що початком його злочинної діяльності стала бесіда з колишнім 1-м секретарем Подільського райкому КПУ П.Ф. Негодою, який, зустрівшись з ним після повернення з курорту, запропонував надати йому продуктів та спиртних напоїв на 12 осіб для вечірки на честь його приїзду, що він і виконав. Тобто з підказки слідчих чи самостійно (у що не дуже віриться!) підсудний намагався перекласти вину за організацію хабарництва на представника компартійного органу, і не рядового, а очільника району столиці республіки – м. Києва. Навряд чи він це зробив би, якби не знав, що цей керівник знаходиться під слідством, про що йому, найвірогідніше, і повідомив слідчий, очевидно, допитуючись, чи не було у Єременка злочинних зв'язків з 1-м секретарем Подільського райкому КПУ [5, с.9-10].

Матеріали про порушення державної дисципліни і зловживання на Київському заводі шампанських вин і Київській виробничо-збутовій базі Укршампанкомбінату 26 грудня 1952 року були розглянуті Київським міськкомом КП України. У своїй постанові міськкомом за допущені в роботі недбалість,

безконтрольність, безгосподарність і приховування створених надлишків коньячного спирту, виключив з лав КППС і зняв з посад директора Київської виробничо - збутової бази Укршампанкомбінату Лейкіна (до речі, він був членом компартії з 1917 р., що тоді дуже пошановувалося і вважалося престижним) і директора Київського заводу шампанських вин Ануфрієва. Був виключений із лав КППС також І.С.Штефель - лаборант Київського інституту харчової промисловості і позаштатний експерт бюро товарної експертизи, який, як відзначалося у вищезгаданій довідці, допустив злочинну недбалість і безконтрольність у роботі по експертизах і відбору проб коньячного спирту. Начальнику бюро товарної експертизи Г.С. Фіоніну було оголошено сувору догану із занесенням в облікову картку і поставлене питання перед Українським відділенням Всесоюзної торгової палати про зняття його з посади [8, арк.5].

Проте керівництво відділу легкої промисловості ЦК КП України вважало, що бюро Київського міського партії не зробило глибокого аналізу виявленим зловживанням, формально обговорило матеріали перевірки, не викрило і не засудило політичну безтурботність і бездіяльність первинних парторганізацій заводу шампанських вин і збутової бази у викритті шахрайських махінацій. У результаті ці парторганізації при обговоренні постанови міськкому партії про викриті зловживання також не дали правильної оцінки стану справ на заводі і базі, а деякі комуністи в своїх виступах брали під захист розкрадачів державного добра. Так, з восьми комуністів, які виступили на партійних зборах винної бази 13 січня 1953 року при обговоренні постанови міськкому партії, 7 осіб так чи інакше виправдовували дії шахраїв, заявляли про повне благополуччя на базі, обвинуватили групу Міністерства держконтролю, яка проводила ревізію, і комісію міськкому партії, що перевіряла стан справ на базі, у необ'єктивності і введенні в оману бюро міськкому партії [8, арк.2].

Колишній секретар парторганізації бази Яновський заявив, що “питання про сімейність на нашій базі висвітлено в рішенні міськкому партії цілком необґрунтовано, «ніякої сімейності на нашій базі не існує, багато питань

у рішенні висвітлені взагалі, а не конкретно". У своєму виступі комуніст Грінгбер сказав: "Я свідок прийомки коньячних спиртів, яка проходила за усіма правилами інструкції і навмисного створення резерву коньячного спирту не могло бути". З аналогічними заявами виступили й інші комуністи винбази [8, арк.3]. Такі виступи якраз і свідчили про наявність кругової поруки в цій організації, злочинну солідарність її працівників, певну нахабність, яка виявлялася в критиці комісії Міністерства держконтролю, що проводила ревізію, і комісії міськкому партії. На це в ті часи, слід визнати, потрібна була і певна мужність, тому що виступаючі легко могли після цього опинитися за Полярним колом, в одному з радянських концтаборів. Тому відділ легкої промисловості вважав необхідним з цього питання прийняти спеціальну постанову ЦК КП України [8, арк.3]. Можливо, що ці особи сподівалися на підтримку з боку Подільського райкому КПУ, у якого, як уже згадувалося, "рильце було в пушку".

Але справа Київського заводу шампанських вин набула певного розголосу та й, очевидно, вищевказана поведінка членів його колективу теж була не досить звичайною. Крім того, ця справа мала зовнішньополітичне значення, оскільки торкалася економічних інтересів кількох зарубіжних держав - Болгарії і Румунії. Тому реальний очільник республіки, перший секретар ЦК компартії України Л.Г. Мельников 31 січня 1953 року спрямував фактично другій особі в СРСР, секретареві ЦК КПРС Г.М. Маленкову спеціального листа, де виклав суть та основні факти цієї справи Київського заводу шампанських вин. У цьому листі вказувалося, що ЦК компартії України, отримавши сигнали про зловживання на заводі шампанських вин та збутовій базі Укршампанкомбінату, негайно провів перевірку обліку та збереження на них коньячних спиртів. Керівники цих установ у цьому документі прямо називалися "шахраями", хоча слідство на той момент ще не було закінчене і суд ще не відбувся [8, арк.1]. Така характеристика підозрюваних у зловживаннях з боку партійного керівника республіки може свідчити про його впевненість у тому, що вказані правопорушення дійсно мали місце, а також, за радянсько-пар-

тійною звичкою, самовпевнено зразу давати оцінку-ярлик. Проте, слід відзначити, що в іншому документі - довідці начальника Київської міжобласної групи Міністерства державного контролю СРСР по підприємствам і організаціям Міністерства харчової промисловості І. Чепурнова директор заводу, бази та інші фігуранти цієї справи називаються "товаришами" [8, арк.8-9].

Висновки

Необхідно підкреслити, що вищевикладені факти свідчать про значні зловживання та інші правопорушення як на Укршампанкомбінаті, так і його структурних частинах - Київському заводі шампанських вин і Київський виробничо-збутовій базі. Ділки з цих установ і підприємств використовували зі злочинною метою своє службове становище, застосовуючи цілий арсенал шахрайських засобів, кругову поруку, сподіваючись на безкарність, жили не за коштами.

Слід також відзначити презирливе ставлення вказаних радянських "діячів економіки" до своїх "менших братів" з соціалістичного табору, їхню віру, що оскільки вони представники "старшого брата", то можуть наживатися за рахунок навіть дружніх зарубіжних країн. Це, можна сказати, було зверхнахабством, зухвальством, цинічним розумінням "пролетарського інтернаціоналізму", який, як вони вважали, можна використати для того, щоб набити свою кишеню. Можливо, що вони діяли так самовпевнено, бо знали, що їх хтось "кришує". Про це непрямо свідчить той факт, що під час першої перевірки матеріалів анонімного листа конкретні факти розкрадань встановити не вдалося, а також матеріали розгляду в суді справи Подільського райхарчоторгу, де називалося прізвище "стимулятора" розкрадань на цьому підприємстві - колишнього першого секретаря Подільського райкому КП України.

Крім того, достатньо очевидним є те, що ці ділки були впевнені, що їхні партнери з Болгарії та Румунії промовчать, не будуть опиратися представникам свого "тегемону", бо вже за кілька років перебування в соціалістичному таборі зрозуміли свою меншовартість і неможливість опиратися несправедливості, якщо вона виходить з СРСР. А між

SUMMARY

One of the most high-profile criminal cases of the early 1950s was investigated, related to offenses at the Kyiv Champagne Wine Factory and the Kyiv Production and Sales Base of the Ukrchampangombinat. The facts presented in the article testify to significant abuses and offenses at the specified enterprises and institutions. Their managers and subordinates used their official position for criminal purposes, using a whole arsenal of criminal means, a circular guarantee, hoping for impunity, living beyond their means. They developed a thieves' scheme with the help of which they stole cognac alcohol supplied from Bulgaria and Romania. The essence of the scheme was to deliberately underestimate the strength of the supplied alcohol (in this case by 4 degrees) and reduce its quantity, although partners from the specified countries of people's democracy supplied it even more than was indicated in the accompanying documents. It should be emphasized

that the above facts testify to the contemptuous attitude of the above-mentioned Soviet "economists" towards their "smaller brothers" from the socialist camp, their belief that, since they are representatives of the "big brother", they can profit even at the expense of foreign countries. This was arrogance, impudence, a cynical understanding of "proletarian internationalism", which, as they believed, could be used to line their own pockets. The "comrades" from the USSR believed in their impunity and superiority. This case is a sufficiently convincing example of interstate relations within the socialist camp, where there was no equality and justice, but there were Soviet "masters" and their "slaves" from the countries of Eastern Europe. These facts refute the myths of Russian propaganda about the order that supposedly existed in the state during Stalin's rule.

Keywords: Ukraine, early 1950s, abuse, offense, Kyiv Champagne Wine Factory, cognac alcohol.

тим, щоб вгодити своїм торговим партнерам з Радянського Союзу, вони висилали коньячного спирту більше за обсягом, ніж було вказано в документах і більшої міцності, ніж передбачалося. Але це не допомогло. "Товариші" з СРСР вірили в свою безкарність і перевагу. Цей випадок є достатньо переконливим прикладом міждержавних стосунків усередині соціалістичного табору, де не було рівності та справедливості, а були радянські "пани" та їхні "холопи" з країн Східної Європи. Він також ще раз свідчить про те, що ніякого "порядку за Сталіна", як про це говорить нинішня російська пропаганда, а за нею і пересічні росіяни, у державі тоді не було.

Література

1. Саблук С.А. Кримінально-правовий контроль за злочинністю в Україні у 1922-1960 рр.: дис... докт. юр. наук. Національна академія внутрішніх справ, Київ, 2017. 476 с.
2. Герус М. М. Кримінальне судочинство в УРСР у післявоєнний період (1945-1958 рр.): історико-правове дослідження: дис... докт. юрид. наук: 12.00.01. Харківський національний університет внутрішніх справ, 2021. 272 с.
3. Греченко В.А., Ярмиш О.Н. Міліція в Україні в період часткової лібералізації по-

літичного режиму (березень 1953 - серпень 1962 рр.): історико-правове дослідження. Х.: Промарт, 2024. 452 с.

4. Греченко В.А., Ярмиш О. Н. Амністія 1953 року і зміни в криміногенній ситуації в Україні. *Scientific method: reality and future trends of researching: collection of scientific papers «SCIENTIA» with Proceedings of the III International Scientific and Theoretical Conference, March 8, 2024. Zagreb, Republic of Croatia: International Center of Scientific.p.22-23.*

5. Ярмиш О. Н., Греченко В.А. Справа Подільського райхархоторгу в м. Києві (1953 р.). *Вісник пенітенціарної асоціації. 2024. №3. С.5-14.*

6. Ярмиш О. Н., Греченко В.А. Заходи МВС СРСР і УРСР щодо посилення протидії злочинності у другій половині 1953 року. *Правовий часопис Донбасу. 2024. №3. С. 9–15.*

7. Греченко В.А. 1953-й рік в історії міліції Української РСР. *Світ Кліо. 2021. №2. (1). С.36-47.*

8. Центральний державний архів громадських об'єднань та україніки (ЦДАГОУ). Ф.1. Оп 24. Спр 2811. Арк 1-63.

9. Крупина Віктор. Фінансові привілеї номенклатури УРСР у 1945- 1950-х роках. *Reesources. 07.10.2024. URL.: <https://edu.lvivcenter.org/modules/financial-privileges-of-soviet-nomenclature/>*